

Petjades damunt la neu

Eduard Márquez va guanyar l'última edició de l'Octavi Pellissa amb 'La decisió de Brandes', ara publicat per Empúries • L'obra és un discurs sobre la pèrdua i sobre l'essència del que queda quan ens ho han pres tot • Joan Josep Isern

Narrativa

La decisió de Brandes

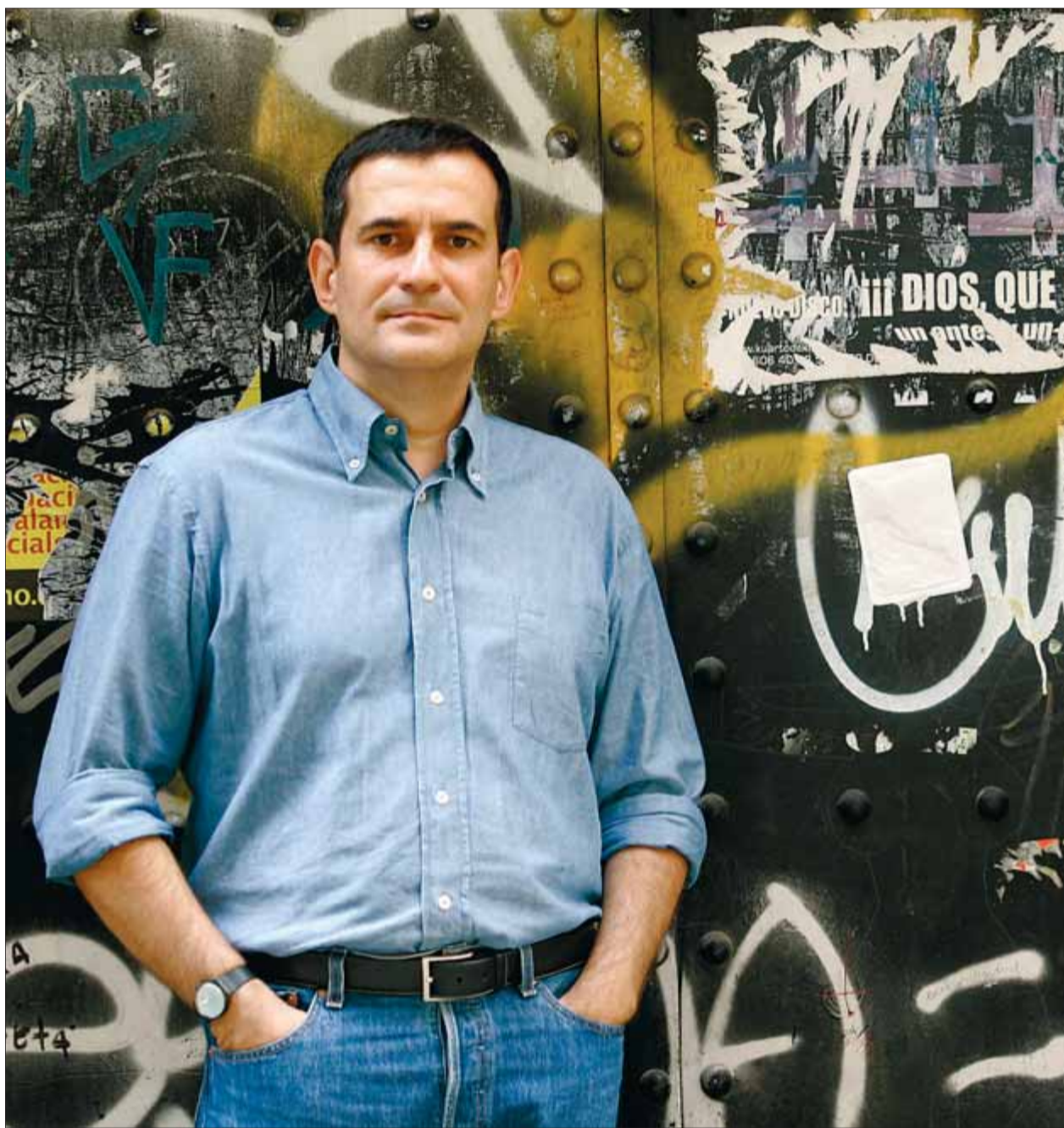
Eduard Márquez

Premi Octavi Pellissa 2005
Empúries. Barcelona, 2006

París, 1963. Georges Braque acaba de morir i per aquells mateixos dies Brandes, també pintor, espera reclòs en el seu estudi el desenllaç inevitable del càncer d'estómac que pateix. Està sol i, tot i la precarietat de la seva salut, manté íntegra la lucidesa. És, doncs, plenament conscient de la seva condició de testimoni terminal d'unes vivències que, sense descendència, desapareixeran de la memòria del món a partir del moment que els seus ulls es tanquin per sempre.

A Brandes només li queden els records. És a dir, els seus morts. I així, des del precari i adolorit present recorda la seva vida a partir de les dues guerres mundials que li ha tocat patir: la primera, la guerra de les trinxeres i dels gasos verinosos, com a combatent i la segona que l'atrapa en el París ocupat. Dues guerres en el passat i un combat en el present. Tres escaramusses de cap de les quals se'n surt amb la consciència d'haver-ne estat el guanyador.

París, 1941. Walter Andreas Hoffer, assessor de Hermann Göring i responsable de la col·lecció d'art del jerarca nazi, requisarà a Brandes tota la seva obra amb promesa de devolució immediata tan bon punt accepti canviar-la per un quadre de Cranach que té a l'estudi i que representa la fugida a Egipte de la Sagrada Família. "Tu tries", és, doncs, la frase que, posada en boca del sicari, obre la història de *La decisió de Brandes*, l'últim llibre d'Eduard Márquez (Barcelona, 1960) que va ser distingit a finals de l'any passat amb el premi Octavi Pellissa a projectes de creació literària que promou l'editorial Empúries.

Eduard Márquez va néixer a Barcelona el 1960 i també va publicar a Empúries 'El silenci dels arbres'. JOSEP LOSADA

L'obra ens parla de la dignitat de la raó sobre la indignitat de la força

Encara el sentirem dues vegades més, aquest inquietant "Tu tries", en el transcurs de l'evocació del pintor moribund. I en cada circumstància amb un grau més elevat de coacció i de violència. Però la decisió de Brandes a propòsit de la co-bejada tela de Cranach, que no coneixerem fins a la darrera pàgina (i que, lògicament, no desvelaré), serà el crit alliberador que tancarà el cercle amb un gest a favor de la dignitat.

Eduard Márquez no és pas un desconegut entre nosaltres. Avalen la seva

trajectòria dos llibres de contes, diversos títols de narrativa infantil, poesia i un parell de novel·les. Molt especialment la darrera, *El silenci dels arbres* (Empúries, 2003), que plantejava una història en què també la guerra i l'art –la música, en aquest cas– es conjuntaven en una història sobre la supervivència i la dignitat. La mateixa línia, doncs, que retrobem a *La decisió de Brandes*, tot i que, al meu parer, aquesta darrera amb els recursos de l'ofici molt més temperats i amb una contenció

narrativa de gran eficàcia expressiva.

I els records. El dels pares, per començar. Ell, químic aficionat a explicar al seu fill els orígens dels pigments naturals usats pels pintors. La mare, morta poc després del naixement de Brandes i, tanmateix, una presència constant a través dels àlbums de fotografies. També el record d'Erika, la seva primera muller, amb una perillosa flaca pel nacionalsocialisme incipient, i de Konrad, el fill, morts tots dos en els bombardejos de Dresden. I la dolorosa ab-

sència de l'estimada Alma, actriu supervivent del camp d'extermini i morta en un absurd accident ferroviari.

Tot plegat en una història en què està molt clar qui hi ha en el costat dels bons i qui en el dels dolents. Una història, per tant, en què el mal té rostres, noms i càrrecs: el professor Müller, el sergent Forkel, la guardiana Binz, el sicari Hoffer...

Eduard Márquez ha elaborat un convincent discurs sobre la pèrdua i sobre l'essència del que queda quan tot ho hem perdut o, pitjor, quan tot ens ho han pres. És una història que ens parla de la dignitat de la raó sobre la indignitat de la força, de la grandesa de resistir i tornar a començar com fa Brandes amb els seus quadres robats quan decideix reproduir-los de memòria amb aquarel·la.

No és gens trivial, per tant, la citació que encapçala el text. Una frase de Georges Braque –que en el París ocupat pels nazis va viure realment una situació similar a la de Brandes– que diu: "Només ens queda allò que no ens prenen, i és el millor de nosaltres mateixos". Tampoc és casual que Márquez orienti la seva obra cap a un plantejament gairebé pictòric en el qual els detalls –els colors, les ombres, els gestos, els sorolls...– són, com en els quadres de Cranach, tan importants com el tema central.

Una història plena d'imatges tan suggerents com, per exemple, unes petjades damunt la neu del pont Manes de Praga que desapareixen damunt de la barana de ferro. Un estremidor discurs sobre els absents i la seva pervivència en els nostres records, sobre els finals d'època, de nissaga. Una crua reflexió sobre el temps que passa i que ens deixa desemparats quan a l'hora de passar comptes ens adonem que, tot volent ser feliços, la vida ens ha passat pel costat sense haver-nos-hi acabat d'implacar. Un llibre breu però intens. Gran, creguin-me.